

Vinnarna i KEFUs årliga uppsatstävling utsedda

Årets vinnare tillsammans med KEFUs forskningsledare Ulf Ramberg. Fr v: Peo Karlsson, Hampus Grahn (medförfattaren Henrik Sjöholm hade förbinder denna dag) och Linda Nyberg (numera doktorand på statsvetenskapliga institutionen i Lund).

Bland bidragen 2010–2011 gick första priset på 15000 kronor till uppsatsen "Att inte hålla salt på jordgubbarna – Systematiskt säkerhetsarbete och säkerhetskultur inom en sjukhusorganisation", skriven av Hampus Grahn, Peo Karlsson och Henrik Sjöholm vid institutionen för Service Management.

Andra priset på 5000 kronor gick till statsvetaren Linda Nyberg för uppsatsen *Osäkert (upp)handlingsutrymme – om implementering av sociala hänsyn i offentlig upphandling*. Prisen delades ut vid ett KEFU-seminarium i november.

Vinnare i uppsatstävlingen	1
Framtidens ledningssystem	1
Högst personligt	2
Erfarenheterna av vårdval	3
Ny rapport	4
Kurser och seminarier..	4

Den första uppsatsen tar sin utgångspunkt i att nästan nio procent av alla vårdtillfällen inom somatisk slutenvård leder till vårdskador. I sina slutsatser pekar författarna bland annat på konflikten om resurser som en av de viktiga faktorerna för säkerhetsarbete och säkerhetskultur. Det kan vara svårt att integrera ett långsiktigt säkerhetsarbete med ett kortsiktigt fokus på patienten, konstaterar de.

I juryns motivering sägs bland annat att systematiskt säkerhetsarbete har hög aktualitet inom många kommunala verksamheter och att författarna ger en bild av vilka uttryck detta arbete kan ta sig och hur det kan skapas en säkerhetskultur inom en sjukhusorganisation. Juryn framhåller också att uppsatsen är mycket väl-skriven och att den innehåller många

(forts sida 4)

Framtidens ledningssystem för skolor

Skola och förskola har gått igenom stora förändringar de senaste decennierna, men ledningssystemen har inte utvecklats i samma takt. Nu har Rolf G Larsson och Sten Bertil Olsson tagit fram en prototyp till ett datorbaserat ledningssystem som motsvarar framtidens krav på en koppling mellan de fyra faserna planering, genomförande, uppföljning och utveckling.

– Hittills har ledningssystemen för rektorer och skolledning enbart varit inriktat på mål och resultat, säger Rolf G Larsson. Men då missar man de två viktiga faserna genomförande och utveckling, som blir helt underordnade i styrningen. Något som är olyckligt eftersom det är i genomförandet som kvaliteten bestäms och när utvecklingsfasen saknas blir det svårt att komma ur de kvalitetsbrister som kan uppkomma.

Den framtagna prototypen, som kallas "Ledningssystem 2015", har arbetats fram under de senaste två åren. Rolf G Larsson från företagsekonomiska institutionen och doktoranden Sten Bertil Olsson (tidigare utbildningsdirektör och rektor i Lunds kommun) har arbetat i ett "utvecklingslaboratorium" tillsammans med rektorer, skolekonomer och utvecklingsledare från de fyra kommunerna, Kristianstad, Eslöv, Lund och Malmö.

– Vi har arbetat med en bra mix av skolfolk som vet vad de vill ha, snarare än med IT-konsulter och det ser vi som en styrka, säger Rolf G Larsson. Och nu har vi en färdig prototyp som

(forts sida 3)

Högst personligt:

Viktigt stimulera intresset för offentlig sektor

Jan-Åke Troedsson

Ekonomidirektör

Malmö Stad

KEFUs ordförande

Som nybliven ordförande för KEFU har jag haft extra stor anledning att fundera på forskningens betydelse för praktiken och praktikens betydelse för forskningen.

Framför oss ser vi att fler och fler inom offentlig sektor går i pension. Inom 10 år lär ca 45-50 procent av de offentliganställda pensioneras och lika stor andel av ledarna inom offentlig sektor pensioneras inom samma period.

Vår uppgift inom offentlig sektor är bland annat att skapa bra livsvillkor för våra medborgare, bra förutsättningar för näringslivet att utvecklas samt vara attraktiva för våra besökare. En stor del av vår verksamhet förändras från att vara ett monopol till att bli konkurrensutsatt. Hur förbereda är vi på detta?

Förändringen ställer stora krav på våra styrsystem, som skall fungera i en komplex verksamhet, en verksamhet som samtidigt håller på att ställa om i hög takt. De 45-50 procent av våra medarbetare som kommer att lämna arenan har lång erfarenhet och stor kunskap om den offentliga sektorns förutsättningar och framförallt om medborgarnas förväntningar på kvalitet och service.

Samtidigt är kraven från medborgarna lika stora eller större än tidigare. Behovet av kompetensförsörjning är stort. Vår sektor måste lyckas med att göra oss attraktiva för de studenter som blir färdiga med sina utbildningar och som skall välja mellan olika ar-

betsgivare för sin framtida utveckling och försörjning.

Hur ofta är det en kommun eller landsting som utgör deras förstahandsval när de får önska sig en framtida arbetsgivare?

Vi kommer långt ner på rankinglistorna. Enligt de uppgifter jag har fått är det 15 procent från ekonomiprogrammet som går till vår sektor efter genomförd utbildning. Detta är inte bra nog. Vad gör vi för att ändra på detta?

Vi måste ha de bästa medarbetarna som skall skapa förutsättningar för medborgarnas liv i våra landsting och kommuner framöver. Om inte studenterna får en bra/rätt bild av vår verksamhet och vår roll i människors vardag hur ska de då kunna välja offentlig sektor som en intressant arbetsplats att utvecklas på?

Ett bra exempel på det som görs är just KEFU, som skapar förutsättningar för praktiken att möta akademien och forskningen. Det är ju klart att ju mer som beforskas inom vårt område desto mer kommer ut i undervisningen som lärande exempel på hur vår sektor fungerar. Detta leder då förhoppningsvis till att fler blir intresserade av att vara med att utveckla vår sektor och därmed söker sig till de arbetstillfällen som kommer att uppstå.

Hur ställer vi inom den offentliga sektorn upp för att komplettera forskningens inverkan på studenternas nyfikenhet?

Många privata arbetsgivare har

egna studentambassadörer som har en näst intill daglig kontakt med högskolorna. De har särskilda hemsidor som riktar sig till studenterna. De är naturliga partners vid arbetsmarknadsdagar. De anordnar praktikplatser och är aktiva när det gäller att ta fram projektarbeten och examensarbeten.

Här har vi mycket att lära!

Vi konkurrerar om samma studenter men vi agerar inte på samma arenor, om vi ens agerar, och hur vill vi då att studenterna ska hitta till oss? Vi måste bli ännu bättre än det privata näringslivet på att stärka vårt varumärke gentemot studenterna.

Eftersom vi hela tiden är granskade av massmedia, och det är inte de goda exemplen som alltid lyfts fram, måste vi ge en motbild till den granskande bilden som annars kommer att utgöra hela sanningen om vår sektor.

En annan viktig roll i relationen mellan praktik och forskning är att resultatet från de forskningsprojekt som utförs inom vår sektor kan påverka vår utveckling att skapa bättre styrning och högre effektivitet och kvalitet. Forskningens resultat måste därför göras pedagogiska och användbara för våra beslutfattare.

KEFU spelar en viktig roll i att vara bryggan mellan det vi kallar för praktiken och forskningen, dels genom att kanalisera viktiga frågeställningar från kommuner och landsting till undervisningen via forskningen – men också genom att göra forskningen användbar för utvecklingen av praktiken. Det är förstas en stor utmaning för KEFU att göra den akademiska materian tillgänglig för oss praktiker.

Jag tror att med hjälp av alla duktiga praktiker i våra landsting och kommuner – och med hjälp av ekonomihögskolans duktiga medarbetare kommer vi att tillsammans kunna skapa goda förutsättningar för kommande studenter att förstå att de har en mission att fylla i utvecklingen av vår sektor.

Jan-Åke Troedsson

(forts från sida 1)

innebär att man med hjälp av datorn kan arbeta med alla fyra faserna samtidigt, något som inte funnits tidigare.

Arbetet påbörjades innan den nya skollagen kom, men det visar sig att det nya förslaget till ledningssystem är helt i linje med den nya lagens krav på ett systematiskt utvecklingsarbete. Prototypen har tre nivåer: strategiskt styrsystem, verksamhetssystem och den nya nivån systematisk ledningsprocess. Den andra nivån, verksamhetssystemet, representerar dagens system.

– Vi har sedan byggt på det befintliga systemet uppåt och nedåt, och framförallt inriktat oss på den tredje nivån – systematisk ledningsprocess – där vi har sett till att rektorn alltid har med de fyra faserna.

– Det betyder till exempel att när man sätter sig vid sin dator med en plan för en elev med svårigheter så tvingas man automatiskt över till genomförandefasen, uppföljningsfasen och till sist till utvecklingsfasen, där man ser hur man kan göra arbetet bättre i framtiden. Här finns alltså ett systemstöd för hur man kan planera för nästa period och något sådant har vi inte sett tidigare.

Prototypen presenteras i en ny rapport med namnet *Ledningssystem 2015* som är en delrapport i projektet och som är tänkt att fungera som inspiration till rektorer och skolledning.

– Med hjälp av det här systemet kan rektorer och skolledning återfå kontrollen på verksamheten och sätta kvalitetshjulet i rullning för ständig förbättring. Man kan också likna det vid att vi tar steget från tvåtaktsmotor till fyrtakt även i styrningen av skolan och förskolan, säger Rolf G Larsson.

Rapporten beräknas komma ut i januari 2012 och kan då beställas från KEFU.

Erfarenheterna av vårdval hittills ganska goda

Gert Paulsson har, som en del av ett större forskningsprogram om vård- och hälsoval, studerat erfarenheterna av att ha infört vårdvalsmodeller i Halland, Skåne och Västra Götaland. Det visar sig bland annat att befolkningen är ganska positiv till att välja och att det nu finns betydligt fler vårdenheter att välja mellan än tidigare.

– Erfarenheterna ligger väl i linje med vad vi trodde, men nu vet vi ganska väl hur det ser ut efter att bland annat ha intervjuat ett femtiotal politiker, tjänstemän och ledare av både privata och offentliga vårdgivare, säger Gert Paulsson, som presenterade resultaten av sin studie vid ett KEFU-seminarium i november tillsammans med Anders Anell.

När det gäller antalet vårdenheter i primärvården har dessa ökat från totalt 125 i Skåne före införandet av vårdval – till 153 i år, och andelen privata vårdgivare har ökat från 28 procent till 43 procent. I Halland finns det nu 48 vårdgivare mot 37 före införandet och andelen privata vårdenheter har ökat från 32 procent till 50 procent. Bilden ser ungefär likadan ut i Västra Götaland, som dock har haft den största ökningen av antalet vårdenheter (från 143 till 200, en ökning med 39 procent).

– Att valfriheten i antalet enheter verkligen har ökat är ganska tydligt, säger Gert Paulsson. Sedan hörs ibland invändningen att de nya vårdenheterna inte har nischat sig i någon större omfattning och att man alltså i så fall har mer att välja mellan av samma slag.

Invånarnas inställning till att välja studerades förra året av doktoranden Anna Glenngård, som i en enkät frågade huruvida man gjort ett aktivt val att antingen gå till ny vårdgivare, eller att stanna kvar hos den gamla. Detta är något som inte ses i den offi-

ciella statistiken som enbart visar hur många som valt helt ny vårdgivare. Det visar sig att ungefär 60 procent har gjort ett aktivt val i de undersökta kommunerna.

– Jag tycker nog att det är en ganska bra siffra, inte minst med tanke på att många aldrig, eller ytterst sällan, besöker sin vårdenhet, säger Gert Paulsson.

Studien tar också upp frågor om roll- och ansvarsfördelning, ersättningssystem, kostnadsansvar och flera andra teman, bland annat huruvida konkurrensneutralitet har uppnåtts.

– Det är ingen tvekan om att politiker och tjänstemän gör vad de kan för att skapa en konkurrensneutral marknad. Men förutsättningarna för verksamheterna är naturligtvis lite olika. En privat vårdenhet kan till exempel sluta ett avtal med den sjukgymnast de föredrar att samarbeta med, medan den regiondrivna måste göra en öppen upphandling.

Gert Paulsson tar också upp en rad frågor inför framtiden, till exempel hur primärvården kommer att utvecklas och om det kommer att finnas incitament till innovationer. En annan fråga är om det blir fler privata enheter på sikt och att "branschen" kommer att domineras av några stora ägare. Eller om de regiondrivna enheterna kommer att slås samman eller kanske bolagiseras.

– Här kan man naturligtvis bara spekulera, säger Gert Paulsson. Men det blir nog svårt att etablera helt nya verksamheter, bland annat med tanke på att man måste ha ett visst antal patienter. Och vi har hittills sett väldigt få enheter som valt att nischas sig inom ett eller ett par områden. Här hade jag nog väntat mig att fler skulle satsa på detta, åtminstone i de större städerna.

Nytt från KEFU-Skåne utges av Rådet för kommunalekonomisk forskning och utbildning i Skåne

Ansvarig utgivare:

Jan-Åke Troedsson, ordf KEFU

Redaktion:

Mats Brangstrup (red), Ulf Ramberg,

Mikael Hellström

Adress:

KEFU, Institutet för ekonomisk

forskning, Lunds universitet

Box 7080

220 07 LUND

tel: +46 46 222 49 60

e-post: KEFU@kefu.se

Upplaga: 5 100 ex.

Tryck: Grahns, 2011

V.g. meddela ev. adressändring till
KEFU-Skånes sekretariat
E-post: kefu@kefu.se, fax: +46 46 222 42 16

(forts från sida 1, uppsatsvinnare)

praktiska lärdomar med bäringhet för fortsatta diskussioner om systematiskt säkerhetsarbete.

Linda Nyberg tar i sin uppsats upp frågan om det går att väva in sociala hänsyn i upphandlingar och vad det i så fall skulle innebära i praktiken – liksom om det är möjligt att på så sätt realisera demokratiska värderingar och synsätt.

Juryen pekar i sin motivering bland annat på att Linda Nyberg visar att de enskilda aktörernas attityd till möjligheterna att föra in social hänsyn har stor betydelse vid upphandlingen. Samt att hon med en välskriven, reflekterande och strukturerad uppsats lyckas skriva enkelt om ett komplext regelverk med en underliggande politisk sprängkraft.

Ny rapport om erfarenheter av konkurrensutsättning

Ola Mattisson har på uppdrag av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) skrivit en rapport som ger en aktuell översikt av forskningen om konkurrensutsättning och upphandling av tjänster i svenska kommuner och landsting.

Hans studie fokuserar på frågeställningarna om vilka drivkrafter som ligger bakom beslut om konkurrensutsättning och hur kostnader och kvalitet utvecklas när offentliga organisationer upphandlar.

Rapporten kan laddas ned på SKL:s hemsida www.skl.se.

Seminarier våren 2012

KEFU-dagen 2012

ESS, European Spallation Source, kommer att bli ett flervetskapligt forskningscentrum baserat på världens mest kraftfulla neutronkälla. ESS är ett europeiskt samarbetsprojekt och anläggningen kommer att byggas strax norr om Lund med beräknad byggstart 2012.

Vad detta betyder för Lund, för Skåne och för Sverige kommer att belysas ur en rad olika perspektiv under KEFU-dagen 2012.

Närmare information om KEFU-dagen, och om övriga seminarier under våren, kommer i nästa nummer av *nytt från KEFU*.

För mer information om kurser och seminarier

kontakta Mikael Hellström.

Telefon 046-222 78 20

E-post: mikael.hellstrom@kefu.se

eller besök

www.kefu.se

Kurser våren 2012

PUCK startar till våren

I februari 2012 startar ett nytt PUCK-program. Ytterligare information kommer finns på KEFUs hemsida. För de som vill anmäla sig går det bra att ta kontakt med Mikael Hellström, tel 0733-99 78 20 eller via e-post till kefu@kefu.se

Ekonomi för icke-ekonomer

Medverkande:

Caroline Hellström, adjunkt, Ulf Ramberg, ek dr och Mikael Hellström

Tid och plats meddelas senare

Upphandling för icke-jurister

Medverkande:

Hans Knutsson, ek dr och Anna Thomasson, ek dr

Tid och plats meddelas senare

Beställ en egen kurs! -en möjlighet att skraddarsy utbildningen efter eget behov.

Det utbud av kurser som presenteras på denna sida representerar endast en liten del av den totala kompetens som KEFU har tillgång till. Om Ni är intresserade av något annat går det fint att kontakta oss.

**En god jul och ett gott nytt år
tillönskas våra läsare!**